

Rideg Gábor

Opus - opera - operi

Gondolom, nem lehet tisztem, hogy egy képzőművészeti tárgyú írásban én értékeljem, mit is jelent, hogy végre egy kicsit mozdulva a város civil társadalma, öntevékeny polgári társaságok szervezték meg a június 2-9-ig tartó Fesztivál Szolnokért című rendezvény-sorozatot. E helyen én legfeljebb örömmnek adhatok hangot, hogy e hagyományteremtőnek szánt kezdeményezés ünnepélyes megnyitására a szolnoki Galériában képzőművészeti kiállítással, illetve kiállításokkal került sor.

Az előbb önszerveződött polgári társaságokról szóltam, maradnék is ennél az elnevezésnél, annak ellenére, hogy a rendező egyesületek közül kettő is kifejezetten művészeti csoportosulásként definiálja magát.

Legalábbis az Opus Művészeti Egyesület, amelynek kiállítását június első hetében rendezték meg, csupán jellegét és tárgyát illetően tekinthető művészeti csoportnak, és nem a lényegét.

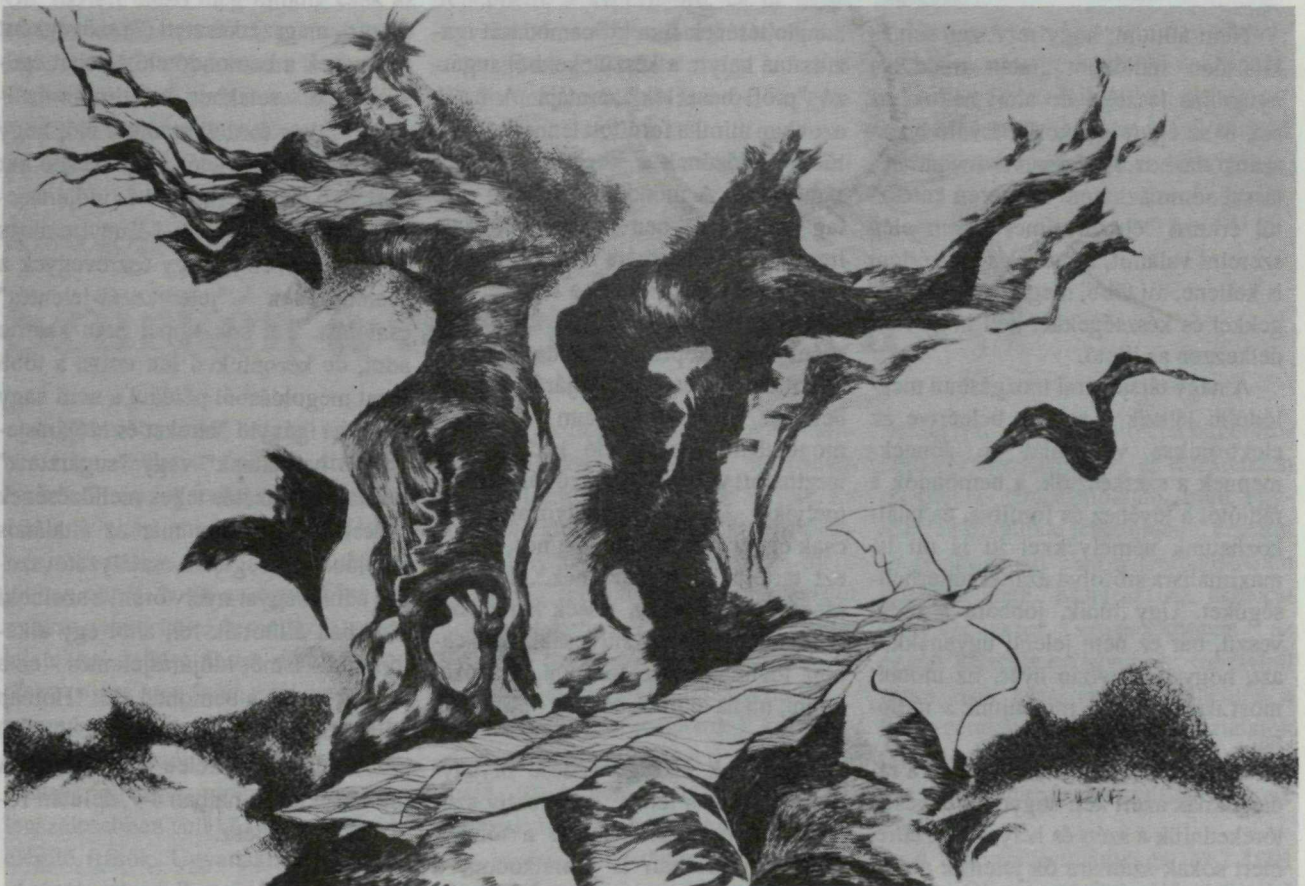
Talán az első pillanatban túl szigorúnak látszik az a megállapítás, hogy az Opus ugyan művészeti, de nem művészeti társulás, ezzel azonban csupán csak egy másik kategóriát jelöltem ki a számára, mint amilyent esetleg a létrehozói szántak neki, de semmiképpen nem értékítéletet akarok mondani felette. Sőt, nagyon fontosnak és hasznosnak tartom e tízegynehány ember közös vállalkozását, és bár a bemutatott anyag színvonala nagyon egyenetlen, érzem benne a tehetség megnyilvánulását, de igazán hasznossá ez az egyesület úgy válhat, ha élesztője, hatókörében az igények felkeltője lesz a vizuális értékek iránt, s ha a cselekvő részvétele keresztül segít az esztétikum felismerésében és megbecsülésében.

Erre minden lehetősége adott, hiszen tagjainak mintegy a fele rajzpedagógus, szakmailag jól felkészült, képzett ember. Ezért is lenne meglehetősen fals amatőr művész-csoportosulásként titulálni az egyesületet. A szakmai

profizmus azonban önmagában még nem egyenlő a művészet fogalmával.

Szerencsés emberek az Opus tagjai, hiszen olyan manuális képességekkel és készségekkel rendelkeznek, és olyan igények munkálkodnak bennük - a képi artikuláció vágya -, hogy folyamatában átélhetik az alkotás, a valamit létrehozás gesztusának örömét. Ez az élmény azonban nem feltétlenül jelenti, hogy e folyamat végeredménye műalkotás. A mű ugyanis nem csupán artikulált valóság vagy érzelemdarab, hanem egyúttal magatartás-modell, ha úgy tetszik, materializálódott eszme. Ezt a szellemi konstrukciót nem éreztem a Galéria földszintjén, a szakmailag többségükben profi képekben, szobrokban.

Ahhoz, hogy a képi jelek és az azok mögött felsejlő eszme, a konzekvenciájukban is egyfajta etikai állásfoglalást jelentő magatartás-modellek megérintsenek, fel kellett másznom a csigalépcsőn az emeleti részre, ahol Velekei

Életparancs

Fotó: Korényi Éva

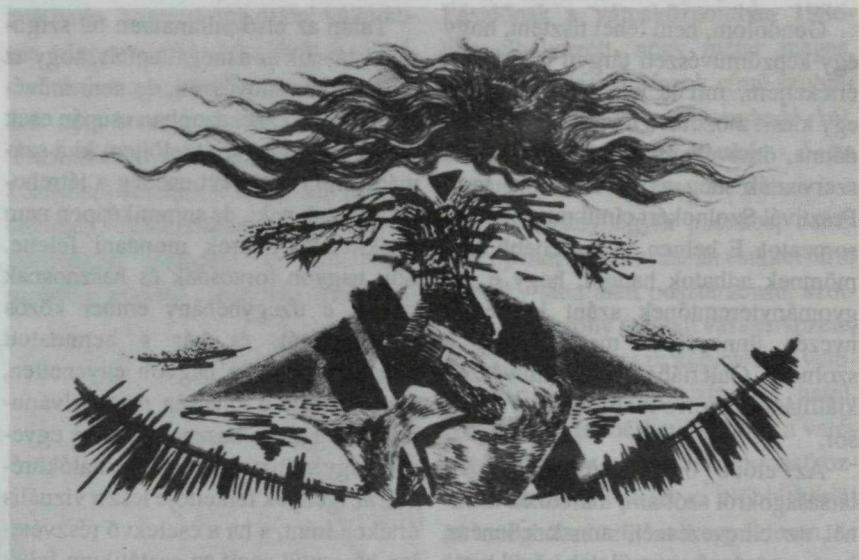
József Lajos Ártér című grafikai ciklusát állították ki.

Velekei "de jure" kevésbé profi, mint sok, a földszinten kiállító művész-tanár. Autodidakta. E tény megragadva szeretném annak még a látszatát is elkerülni, hogy a művész-diploma iránti elfogultsággal osztályozom az alkotókat és a műveket.

Velekei több mint tíz éve járja nyaranta a Szolnok környéki ártéri erdőt, mint a "madarász" ifjúsági tábor egyik alapítója és szervezője. Innen a grafikai ciklus motívumai. Egy olyan zárt és autonóm világot fedezett fel a nyári barangolásain a maga számára, amellyel és amelyben emberi sorsokat, szituációkat, sőt társadalmi léthelyzeteket modellezhet. Mondhatnánk, kicsit naív szimbolikával, ha a szimbólum megnevezés egyáltalában alkal-

mazható lenne töredékes, tépett, látomásos formavilágára. Azt gondolom, közelebb járok az igazsághoz, ha a szimbolizmus vagy a szürrealizmus helyett a panteizmust jelölöm meg Ve-

lekei alkotó módszere lényegének. Fel fogása szerint az egész teremtett világot azonos eszme, szellem lelkesíti át. Fa, madár és ember ábrázolása ezért is egynemű.

Tűztánc Fotó: Korényi Éva

Molnár H. Lajos

Magyar? Rádió?

Nem állítom, hogy rendszeresen és kitarítóan rádiózom (talán majd ha nyugdíjas leszek), de amit hallok, az sok is az egyre gyakoribbá váló boszszankodáshoz. A klasszikus megállapítással sommázhatom az éteren keresztül érkező "élményeim": nem elég szeretni valamit, a műveléséhez érteni is kellene, mi több, megfelelő képességekkel és készségekkel kell hogy rendelkezzen az illető.

A nagy társadalmi mozgásban megoldulni látszik a sajtó - beleértve az elektronikus változatát is. Jönnek-mennek a szerkesztők, a bemondók a rádiótól a tévéhez és fordítva, és találkozzhatunk némelyekkel itt is ott is, maximálisra srófolva ezáltal túlterheltségüket. Úgy tűnik, jobbjára a rádió veszt, bár ez nem jelenti ugyanakkor azt, hogy a televízió nyer. Ez utóbbit most nem firtatva, maradjunk a rádiónál.

Régóta és sokszor elmondták: a rádiósoknak azért kell nagyon igényesen törekedniük a szép és helyes beszédre, mert sokak számára ők jelentik a modellt, az utánozandót, az okulás forrását. Köznapi nyelvünk, élő beszédünk

hanglejtésének fura kifecamodását igazíthatná helyre a készülékekből sugárzó "profi beszélők" mintája. A hatás azonban mintha fordított lenne, a ficam tűnik fertőzőnek a kevésbé ellenálló rádiósokra. A mondatvégi utolsó szótag "magas C"-ben énekelt változata immár sokuk számára nem probléma. Nem szeretném elvenni a beszédoktatók kenyerét, de mondanék még egy - számomra elképesztő - példát, nemrég hallottam egy bagatell időjárásjelentésben. Az "Esz holnap nem valószínű" mondatban a bemondó kedvére választhatott volna három szóból is, hogy melyiket véli hangsúlyozandónak, csak egyet nem, az utolsót; nos, ő csak ezt tartotta kiemelendőnek... Ha már magától nem megy, tessék kérem beszédtechnikushoz, súlyosabb esetekben logopédushoz fordulni, leckéket venni, utána leülhet, esetleg - mikrofon elé.

Nyelvünk elszegényedése olyannyira általános lenne, hogy aktív szókincsünk beszűkülése már a tömegkommunikációban is eluralkodott, a műsorszerkesztőkre is jellemző? Tudom, a különböző hírek és közlések

megírt, megszerkesztett (?) szöveggként fekszenek a bemondó előtt, tehát egészen ritka esetekben kell improvizálnia. Hogyan fordulhat akkor elő, hogy egy műsorismertetés így kezdődik: "Minden órában hírekkel és időjárásjelentéssel jelentkezünk." Ennyire nincs idő (vagy szem), hogy észrevegyék a szerencsétlen "jelentkezés-jelentés" csatolást. Túl sok tippet nem akarok adni, de kézenfekvő lett volna a több tucat megoldásból például a nem nagy fejtörést igénylő "híreket és időjárásjelentést hallhatnak" vagy "sugárzunk" forma. A stilizálás teljes mellőzésének csúcspontját (ezért talán már az általános iskolában is elégtelen osztályzatot szokás adni magyar nyelv órán) a szolnoki rádióban állították fel, ahol egy alkalommal - ismét időjárásjelentés - ez a szöveg került a bemondó elé: "Holnap napsütés lesz. Eső nem lesz. A szél előbb déli, majd keleti irányú lesz. A hőmérséklet hajnalban 4-7, délután 15-20 fok között lesz."

Hát a nyelvérzékünkkel és a fülünkkel mi lesz?...